

GENERALADVOKATEN

Postboks 651 Sentrum, 0106 OSLO

Telefon 22 70 87 50 - Mil 510 5681 - Telefax 22 41 94 54

E-mail: post@generaladvokaten.no

<http://www.generaladvokaten.no>

Vår referanse

0572/2008/GA/AWD/924

Dato

2. oktober 2008

Deres referanse

08/06597

Det kongelige utenriksdepartement

Postboks 8114 Dep

0032 Oslo

Gjenpart:

Justisdepartementet

Forsvarsdepartementet

KANORD

KASØR

UTENRIKSDEP.	ARKIV I
08/06597-24 - 7 OKT 2008	Klr. S-HS
Arkivkode 313-4	Saksb.

HØRING – OM LOV OM GJENNOMFØRING AV KONVENSJONEN OM KLASEAMMUNISJON

Det vises til departementets høringsbrev av 10. september 2008 med vedlegg.

For at Norge skal kunne ratifisere konvensjonen om forbud mot klaseammunisjon, må det åpenbart gis lovbestemmelser som gjør det mulig å oppfylle konvensjonens bestemmelser fra det tidspunkt konvensjonen trer i kraft. Selv om det tidligste tidspunkt dette teoretisk kan skje er 1. juni 2009, er det ingen grunn til å vente med å gi slike lovbestemmelser. Lovforslaget støttes derfor herfra.

Generaladvokaten har enkelte merknader som mer går på hvordan de foreslåtte lovbestemmelser bør forstås og praktiseres, enn på endringer i lovteksten som sådan.

Bruk og annen konvensjonsstridig omgang med klaseammunisjon kan ha karakter av privat handling eller av tjenestehandling. Norsk strafferetts bestemmelser om straffbarhet for handlinger begått i utlandet synes generelt å bygge på en forutsetning om at de aktuelle handlinger er av privat karakter. Man kan i så fall kreve av norske statsborgere og personer som hører hjemme i Norge at de viser en viss lojalitet til norsk lovgivning, noe som er nedfelt i straffeloven 1902 § 12 nr. 3.

Når en soldat bruker våpen i strid, vil handlingen vanligvis ha karakter av en tjenestehandling, normalt på vegne av en stat. For en nordmann som for eksempel har tatt tjeneste i den franske Fremmedlegionen vil hans tjenestehandlinger åpenbart måtte reguleres av fransk lovgivning og franske folkerettslige forpliktelser, ikke av hvorvidt Norge har sluttet seg til visse våpenforbud og gitt lover i henhold til dette. Tilsvarende vil islendinger som gjør tjeneste ved norske militære avdelinger måtte rette seg etter norske bestemmelser. Tiltagende

internasjonalisering på det militære området tilsier at man i andre lignende tilfeller vil kunne måtte vurdere hvem en tjenestehandling er begått på vegne av, og tolke loven innskrenkende dersom en i Norge hjemmehørende person har utført en tjenestehandling på vegne av en fremmed stat. Det vil med andre ord ikke bare være spørsmål om en påtalemessig vurdering av om allmenne hensyn foreligger, slik høringsnotatet angir midt på side 12, men om loven i det hele tatt skal ta sikte på slike tilfeller.

Høringsnotatet peker nederst på side 12 på at offisielle tjenestehandlinger utført av fremmede staters tjenestemenn, vil også kunne være unndratt prøving for norske domstoler (etter folkeretten). Jeg vil til dette tilføye at dersom tjenestehandlingen er en overtredelse av et traktatfestet forbud som vedkommende fremmede stat ikke har tiltrådt og som heller ikke er dekket av forbud etter internasjonal sedvanerett, må handlingen etter min oppfatning også regnes som materielt rettmessig etter norsk rett, så lenge den ikke er rettet mot Norge.

Man vil få det speilvendte problem dersom utlendinger tjenestegjør ved norsk militær avdeling i utlandet, noe som forekommer i praksis, selv om det meg bekjent hittil bare har vært aktuelt for sanitetspersonell. Straffeloven 1902 § 12 nr. 3 synes ikke egnet til å fange opp slike problemstillinger, mens § 12 nr. 4 kan få for vid rekkevidde.

Militær straffelov gjelder derimot uten stedlig begrensning (§ 11) og dekker i krigstid "enhver, som i hvilken som helst egenskap gjør tjeneste ved den vebnede makt eller følger avdeling av samme...". Militær straffelov § 107, som setter straff for den som "mot fienden bruker våpen eller stridsmidler som er forbudt ved noen av Norge tiltrådt internasjonal overenskomst, eller som medvirker hertil", bør derfor beholdes inntil videre.

Militær straffelov lider imidlertid av den svakhet at krigstidsbestemmelsene ikke gjelder ved internasjonale fredsoperasjoner, selv om det vitterlig foregår kamphandlinger, uten at Kongen har truffet vedtak om dette etter straffeprosessloven § 463, femte ledd, annet punktum. Noe slikt vedtak er ikke truffet ennå.

Når det gjelder lovteksten, skal det bare bemerkes at § 3, fjerde punktum, synes å passe bedre i merknadene til de enkelte bestemmelser enn i lovteksten.

Med hilsen

Arne Willy Dahl
generaladvokat